

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ

програми з навчальної (польової) практики з природознавства і краєзнавства в системі підготовки вихователя дошкільного закладу та вчителя початкових класів / Т.М. Алдонова, І.І. Ярита. – Луганськ: Альма-матер, 2008. – 107 с.

2. Блажиевская А.П. Задания для самостоятельной работы полевой практике / А.П. Блажиевская, Ковальчук Г.В., Кмец А.Н., Пявка А.И., Хлонь Н.В., Шерпелева В.М. – Глухов: ГТПИ, 1989. – 52 с.

3. Кмец А.М. Формування готовності майбутніх вчителів біології до професійної діяльності у процесі проходження різних видів практики / А.М. Кмец, І.М. Коренева, С.Д. Рудишин, М.В. Хроленко // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Серія: Педагогічні науки. – 2014. – №26. – С. 46 – 59.

4. Навчально-польова практика з географічних дисциплін: Навчальний посібник / за ред. Я.О. Мольчака, О.І. Бондара, В.Г. Чирки. – Луцьк: Надстир'я. – 1999.

5. Строкаль В.П. Методичні засади організації навчальних практик у майбутніх екологів (Текст): автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / В.П. Строкаль; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К., 2012. – 24 с.

6. Строкаль В.П. Методика організації навчальних практик у майбутніх екологів: монографія / В.П. Строкаль; за заг. ред. Н.М. Рідей. – Херсон: Грінв Д.С., 2012. – 264 с.

Стаття надійшла до редакції 30.05.2016

УДК 372.034:745(477)

Марія Ярушак, кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ

У статті показано дошкільний навчальний заклад, який має стати для дітей тим моральним середовищем, в якому цілеспрямовано будуть реалізовуватися завдання формування свідомої особистості.

Ключові слова: моральне виховання, національна свідомість, професійна підготовка вихователів, народна іграшка.

Літ. 16.

Марія Ярушак, кандидат педагогических наук,
преподаватель кафедры общей педагогики и дошкольного образования
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франка

ФОРМИРОВАНИЕ НРАВСТВЕННЫХ КАЧЕСТВ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА СРЕДСТВАМИ НАРОДНОЙ ИГРУШКИ

В статье показано дошкольное учебное заведение, которое должно стать для детей нравственной средой, в которой целенаправленно будут реализовываться задачи формирования сознательной личности.

Ключевые слова: нравственное воспитание, национальное сознание, профессиональная подготовка воспитателей, народная игрушка.

Mariya Yarushak, Ph.D. (Pedagogy),
Lecturer of the General Education and Early Childhood Education Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

FORMATION OF MORAL QUALITIES OF PRESCHOOL CHILDREN BY MEANS OF TRADITIONAL TOYS

The article describes the pre-school establishment, which must be the moral environment for children, where the task of forming the conscious individual will be purposefully implemented.

Keywords: moral education, national consciousness, training of teachers, folk toys.

Постановка проблеми. Процес ознайомлення дітей з народною іграшкою дуже актуальний у наш час. Дошкільне дитинство є початковим періодом становлення особистості, коли формуються

основи її характеру, ставлення до навколишнього світу людей, до себе, засвоюються моральні норми поведінки. На сучасному етапі проблемі ознайомлення дошкільників з народною іграшкою приділяють свою увагу такі науковці, як А.М. Богуш,

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ

Н.С. Буркун, Г.У. Григоренко, Н.Я. Дзюбина-Мельник, Г.В. Довженюк, Н.В. Лисенко, О.С. Найден, Т.І. Поніманська, М.Г. Стельмахович та ін. Зробивши аналіз теорії і практики дошкільного виховання, ми бачимо, що на сучасному етапі недостатньо розроблені методичні аспекти використання української фольклорної ляльки як особливого виду народного мистецтва, що сприяє формуванню моральної свідомості дітей дошкільного віку. Протягом дошкільного дитинства розвиваються такі внутрішні моральні якості, як почуття власної гідності, сорому, обов'язку й ін. Важливий чинник виховання особистості дитини – історична пам'ять, традиції роду і сім'ї, адже кожна людина несе у собі колективну пам'ять минулих поколінь. Метою виховання у народній педагогіці є формування в дітей усвідомлення належності до коренів свого роду і народу, значущості таких людських чеснот, як голос совісті, любов до матері тощо.

Мета статті – розкрити формування моральних якостей у дітей дошкільного віку засобами народної іграшки.

Виклад основного матеріалу. Значення іграшок у житті нашого малюка переоцінити неможливо, саме гра – основна діяльність вашої дитини. До двох років вона вже чудово володіє умінням поводження з предметами, знає, як ними користуватися. Дитина програє окремі сюжети: годівля кішечки, одягання ляльки, транспортування кубиків в автомобілі. Гра, як самостійна дитяча діяльність формується під час виховання і навчання дитини, вона сприяє освоєнню ним досвіду людської діяльності. Іграшка у разі виступає як своєрідний еталон тих предметів, дізнатися призначення яких, і освоїти різні дії, із якими слід познайомитися дитині. Гра ніж формою організації дитячого життя, важлива тим, що є психології дитини та її особистості.

Гра і іграшка невіддільні одне від друга. Іграшка може викликати до життя гру, а гра іноді вимагає собі нову іграшку. І недаремно в іграх дітей беруть участь як іграшки, куплені у книгарні, а й зроблені вихователями, батьками чи самі діти. Іграшки можуть бути дуже різноманітними, але вони повинні відповідати певним педагогічним і художньою вимогам.

Саме у вихованні моральних якостей дитини слід згадати про народну іграшку. Одним із найпопулярніших видів іграшки кінця XIX – поч. XX століття була забавка-лялька, адже лялька – то образ людини і займає центральне місце в ієрархії іграшок-фігурок. “Ляльки ніби оживали у грі, ставали жінками, чоловіками, дітьми, об'єднувалися у сім'ї, вони допомагали дітям

якнайповніше відтворити у грі буденні і святкові події, обряди, звичаї та заняття дорослих і у таких спосіб підготувати дитину до майбутнього життя” [4, 64].

У селах дівчата часто грали ляльками, зробленими з ганчірок чи паперу. Голову такої ляльки набивали ганчірками і розмальовували хімічним олівцем або фарбою.

Лялька – одна з найнагальніших потреб і водночас втілення одного з найчарівніших жіночих інстинктів у дівчинці. Вважається, що мотанки виконували функцію сакральних оберегів. Мотанки не мають рук, ніг і тулуба. Виразною є лише голова. Обличчя “пусте” або з хрестом, вишитим різнокольоровими нитками так, що утворювався посередині квадрат [11, 82 – 83].

У народі збереглися такі слова:

... Ляльку-мотанку мотаю,
До оселі закликаю
Для мого синочку й доні
Щастя й радість, гарну долю.
Личко – це сонечко,
На ньому спіральку,
Грайся, моя сонечко,
Тобі – перша лялька... [11, 82].

Мистецтво української ляльки-мотанки віддавна було покликане змалку формувати в дівчаток духовний світ та пробуджувати відчуття рідного коріння, любов до рідної землі.

Марко Грушевський зазначав, що в Україні ганчір'яні ляльки були популярні серед дівчат. Навіть після одруження молодиці везли із собою ляльки, які ховали у скринях [5, 114]. В Україні, ще на початку XX століття дівчата, готуючи скриню з весільним посагом, разом з рушниками та сорочками, клали туди своїх ляльок. Кожна дівчина робила мотану ляльку, яку забирала із собою в нову сім'ю. Причому в родині чоловіка дозволялось молодій дружині, допоки в молодят немає діток, гратись лялькою, і чим більше, вважалось, вона грається лялькою, то швидше стане матір'ю, і тим здоровіші будуть діти. А коли народжувалась дитина, то молода мати клала своїх ляльок до дитячої колиски, щоб оберігали дитя від хвороб та поганих очей, а коли дитина підростала, то ляльки віддавалась їй для грання.

Марко Грушевський пише про один із способів виготовлення мотанки: “Щоб ляльку зробити, спочатку пожують хліба в роті, а з нього виліплять кульку, положать її в полотничку, зав'яжуть як вузлик, ниткою, сформують голівку, а зверху придушуть, щоб вийшло таке, як очіпок у молодиці чи стрічка в дівки. Як висохне, вив'язують, наче молодицю, хусткою, або як дівці, вичешуть кіску з прядива, і узявши за лоб, ззаду

заплетуть її з кісниками і стрічками. У вузлик-голівку, на місці, де він зв'язаний і де буде у ляльки шия, встромлюють коротеньку паличку або ще більше обмотують її, щоб було за що зачепити сорочечку і крамки, подібні до грудей і живота. Рук немає, лише рукави й уставки приробляють і керсет одягають. Далі на поясі намотують мотузку чи прядива тісно і ним прив'язують спідницю, запаску чи плахту, попередницю чи фартух. Майструючи, співають пісень, дівчата – весільних, а молодіці – Неньки або що” [5, 114 – 115].

Лише з останньої скупкої фрази можна бачити, що виготовлення ляльки, супроводжуване спеціальною обрядовою піснею, було свого роду магичним актом, спрямованим на добру долю, подружню злагоду, щасливе весілля, гармонію в родині.

О. Найден звертає увагу, що “куклою” у народі називали жмуток колосся, який залишали на краю поля, закручували по ходу сонця і прикрашали яскравими стрічками. Використовувалась у ритуалах, присвячених майбутньому врожаю [10]. Марко Грушевський, будучи священником, звісно, в силу свого сану і світогляду, зупинився виключно на іграшковій суті мотаної ляльки, цілком ігноруючи її обрядову, сакральну, магичну суть. Народні майстри кажуть, що віддавна лялька-мотанка вважалася ритуальною – матері робили їх для своїх дітей, а нареченим дарували, щоб діти народжувалися. Часто у мотанок немає облич – їх не вишивали, щоб не вселився злий дух. Магічна роль мотаної ляльки, як захисного оберегу, відображене в народних казках. Лялька-мотанка є помічницею і берегинею героїні в казці “Василиса Прекрасна”. Мати, помираючи, дає своїй доньці лялечку і наказує, щоб та берегла її, шанувала, годувала крихтами хліба і краплями молока – і лялечка завжди буде вірною помічницею. Дівчина виконує наказ матері, і лялька допомагає їй здійснити усі завдання, виконати усі забаганки лихої мачухи, вийти переможницею в символічному поєдинку з Бабою-Ягою і зрештою здобути щастя й добробут.

Кожна лялька когось представляє: “Це мама, а це тітка Наталка, а то бабуся”. Про ляльок дбають, як дорослі про дітей: “Ось ми наваримо вареників та будемо обідати”... “До ляльок дівчата говорять: “Ми підемо в поле, та не пустуйте, будьте чемні”. Або таке: “А ми підемо в гості та вам гостинці принесемо” [2, 28].

Гра з ляльками наслідують різні щоденні заняття дорослих – вони жнуть, перуть, варять обід, обідають тощо [7, 66]. Здебільшого дитячі ігри відображали побутову, господарську сторону

життя сім'ї. Аби виконати в грі ту чи іншу роль, дитина мала мати своє уявлення про особливості реалізації дій (трудових чи професійних).

Доцільно згадати дитячі ігри, завдяки яким у повчальній формі обігрувалися прийоми хатньої, сільськогосподарської роботи; які сприяли трудовому вихованню та виховували шану до хліба. В. Скуратівський у книзі “Берегиня” зазначає: “Дівчатка, спорядивши на пригорбку піч, замішували піскове “тісто”, роблячи з нього палянички. Буханці, прилаштувавши на листочках подорожника, випікали на паркому сонці, а хлоп'яки, ставши в коло, розгадували загадки: “Чим хата багата?” – запитував “князь”, що стояв у центрі. “Хлібом і родиною!” – відказував той, на кого впала черга відповідати. “Звідки сходить сонце?” – звертався ватаг до іншого. “Із хати”. – “А хліб?” – “З пікної діжі...” – А ти скажи мені таке: в беззубого діда залишилася скоринка до обіду – як йому з'їсти її? – запитував князь у найменшого. Якщо дітлах не міг одразу відповісти, його виручав сусіда: “Аби хліб, а зуби знайдуться”. – “Без зубів лихо, – додавав з гурту інший, а без хліба ще гірше”. “Нарешті згадував приказочку й іспитований”: “Мій дідуньо між двома хлібами вмер: старого не було, а нового дочекався...”

Коли ж ігри закінчувалися щасливо, вважалось, що “хлібороби” виконали свій обов'язок; якщо ж хтось не спромігся відповісти на запитання, “князь” приказував: “Грушка-минушка, а хліб кожен день. Ото іди назбирай дровець, заміси тісто, випечи хліб і почасти нас!” [14, 134].

Такі ігри змалечку привчали дітей до праці, виховували шанобливе ставлення до хліба. Народна мораль увібрала в себе численні приказки та прислів'я про хліб: “Хліб усьому голова”, “Без хліба немає обіда”, “Хліб житній – батько рідний, гречана каша – мати наша”, “Не можна викидати хліб, бо він святий” [12].

Про шанобливе ставлення українців до хліба як до святині, як до символу людського добробуту наголошено у приказках: “Хліб – батько, вода – мати”). Нагадаємо, що споконвіку достаток, щасливе життя пов'язувалося з хлібом, тому цей образ часто спостерігаємо в усталених зворотах: почесний хліб, поклонитися пані-матці з хлібом тощо. Уже в ранньому віці діти (як хлопчики, так і дівчатка) переконувалися, що земля – основа життя всього живого, а хліб є не лише щоденною потребою, а передовсім – святинею, однією з найважливіших цінностей. Сприяла цьому також участь дітей у різних обрядах у процесі збирання хлібів. Разом із матір'ю, коли дозрівали жито, пшениця, молодші діти виходили в поле. Дівчата

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ

брали найактивнішу участь у збиранні хлібів разом із батьками. Так у процесі цієї діяльності у дівчаток формувалося почуття відповідальності, яке утверджувалося баченням результатів власної праці. До речі, завершувався процес збирання обрядом обжинок, який передбачав залишення жмутка стебел на полі та плетінням вінка з колосся. Участь у збиранні врожаю, за якої дитина мала можливість щоденно бачити власні результати, поступово сприяв оволодінню хліборобською майстерністю [14; 15].

Окрім іншого, доцільно згадати, традиційно польові роботи розпочиналися після Семена (14 вересня), про що свідчать і відповідні говірки: “Як прийде житосій, то не зважай на врожай, а жито сій”. До речі, особливу виховну функцію виконував обряд. З одного боку, обряд вражав дітей своєю святковістю, що своєю чергою впливало на прагнення бути причетним до цих подій у житті дорослих. З іншого – саме оточення (і не лише родинне) пробуджувало прагнення продемонструвати власні досягнення [15].

Певний інтерес має дослідження В. Філімонової, котра здійснила ґрунтовний аналіз ролі дитячої гри в суспільному дошкільному вихованні України (70-ті роки XIX ст. кінець 20-х років XX ст.). Дослідниця доводить, що основою гри вважалося вільне копіювання дитиною реального життя, навколишнього середовища, долаання перешкод, які в реальному житті їй здолати не під силу. Науковцями досліджуваного періоду підкреслювалося, що ігри дітей мають мінливий характер і не протиставляються реальному життю, а є своєрідним його відображенням. І тільки поступово, в міру того, як дитина знайомиться з реальним життям, дитяча гра стає схожою на ігри дорослих.

Прикладом слугує гра “Перепілочка”, яка й сьогодні є популярною серед дівчаток:

Тут була перепілочка,
Тут була невеличка
А у перепілочки
ніжки болять

При останніх словах “перепілочка” вказує на свої ноги. Якщо дівчатка говорять, що болять голова, то вказують на голову [1, 133 – 134].

Як бачимо, через ігри дівчатка моделювали не лише основні заняття майбутніх жінок, але і їхній стан після важкої праці. До речі, через ігри у дітей формувалися відповідні моделі взаємодії чоловіка та дружини, стереотипи соціальної поведінки загалом.

Про важливість гри у вихованні дівчинки говорить О. Кісь: “В іграх з ляльками дівчата насамперед імітували головні функції жінки –

господині та матері, відтворюючи виконання характерних господарських обов’язків: ляльки в них пораяються в хаті, палять у печі, годують худобу, перуть, жнуть тощо. В інших випадках дівчата самі намагаються наслідувати в грі відповідні трудові процеси (жнива, в’язання снопів, складання кіп). Невід’ємними компонентами такої гри були іграшкові меблі, посуд, господарські знаряддя” [9, 101].

Окрім цього ігри були засобом виховання любові до всього живого й неживого. Батьки вчили дівчат шанувати природу, а завдавати шкоду всьому живому вважалося великим гріхом. Щоправда, часу на ігри у сільських дітей було обмаль, оскільки було багато роботи.

До прикладу, у грі дівчаток “дочки-матері”, одна з них виконувала роль матері, інша – доньки (або донькою була лялька). При цьому “мати” часто змінювала своє ім’я на ім’я когось із дорослих (власної матері, тітки, сусідки), копіювала їхні дії в реальному житті. Якщо донькою була лялька, то дитина ставилася до неї як до живої – годувала, одягала, давала настанови, вкладала спати, навчала, сварила тощо [9].

М. Стельмахович доводить, що важко переоцінити значення гри в житті дівчинки, позаяк уявити дитинство без гри неможливо. В умовах сьогодення окрім дитячих рольових ігор побутують вироблені народною педагогікою ігри з готовими правилами – рухливі, дидактичні, драматизовані, які розвивають допитливість і кмітливість, сприяють сенсорному вихованню, вселяють життєвий оптимізм і будять емоційну снагу [16, 238 – 239].

Про певний символічний зв’язок між грою ляльками та здатністю до дітонародження свідчить також і те, що це захоплення вважали нормальним для дівчинки віком до 10 років, тобто до початку періоду активного статевого дозрівання. Яскравим прикладом існування вікових обмежень щодо гри з ляльками є зафіксовані матеріали в дослідженні Н. Заглади: “Гуляють і роблять кукли дівчатка з трьох до десяти, а старшим соромно робити і на них кажуть: Куклачка, уже сама матка, а ще кукли робить; потилятилася з дітьми маленькими” [6, 119].

Ляльки з’являлися в руках дівчаток як тільки вони починали говорити. Вже з трьох років у дівчинки з’являлись ляльки, виготовлені з тканини чи природних матеріалів [8, 28], що були суто дівочими іграшками.

Бавлячись ляльками дівчата закріплювали свої знання про материнство, структуру сім’ї, громади, родини, поведінку жінок. У грі з ляльками

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ ІГРАШКИ

дівчатка копіювали головні жіночі функції – господині та матері [6, 28]. До прикладу, дівчатка одягали ляльок у святкове вбрання, щоб йти до церкви, накривали стіл для гостей, готували обід, вечерю тощо.

До того ж дівчатка вибирали для своїх ляльок потрібні їм всілякі речі до зазначеної праці: “черепки – це посуд, невеличкі гачки – це сапи, у дужку зігнутий пруток – це серп, пісок, глина, камінці – це харчі” [9, 118].

“Іграшок у дітей майже не було. Часом старші меншим ляльку з ряндя (ганчір’я) зроблять. На ярмарку купували цоркало, деркачі, клепачики дерев’яні, “пищальки” з глини, плетені з шашу (очерету) кошарчики, з вільхи – козуби: “То ся не скажить в дитячих руках” [6, 97].

Великі потенційні можливості мали й ті матеріали, з яких виготовляли іграшки. До прикладу: крива палиця, кривуля (з гачком) – то коса; тріска – то віз, щоб сіно возити; земля, пісок – то зерно, насіння для висіву, мука для страви тощо [13, 160]. Усе це робило дитячу іграшку необхідним атрибутом всебічного гармонійного розвитку особистості дитини.

Висновок. Отже, потрібно зазначити, що народна іграшка формує моральні, трудові якості у дітей дошкільного віку. Показано, що дошкільний навчальний заклад має стаги для дітей тим моральним середовищем, в якому цілеспрямовано будуть реалізовуватися завдання формування свідомої особистості.

1. *Бабенко В.А. Етнографический очерк народного быта Екатеринославского Края: [Электронный ресурс] / В.А. Бабенко. – Екатеринослав: Тип. Губерн. Земства, 1905. – 156.*

2. *Борисенко В. Традиції і життєдіяльність етносу (на матеріалах святково-обрядової культури українців): навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Борисенко. – К.: Унісерв, 2000. – 191 с.*

3. *Гайова Є. Дитина в обрядах і звичаях на Мукачівщині / Євгенія Гайова // Українська родина: Родинний і громадський побут / Упорядник Лідія Орел. – К.: Вид-во імені Олени Теліги, 2000. – С. 92 – 97.*

4. *Герус Л.М. Українська народна іграшка / Л.М. Герус. – К.: Балтія-Друк, 2007. – 264 с.*

5. *Грушевський М. Дитина в звичаях та віруваннях українського народу. – 2-ге вид., стереотип / Марко Грушевський. – К.: Либідь, 2011. – 254 с.*

6. *Заглада Н. Побут селянської дитини с. Старосілля матеріали до монографії / Н. Заглада. – К., 1929. – 218 с.*

7. *Заглада Н. Відділ монографічного дослідження села: (село Старосілля) / Н. Заглада; Всеукр. АН, Провідник по музеї антропології та етнології ім. Хв. Вовка. – К.: [б. в.], 1930 (УПО Шк. ФЗУ). – 78 с.*

8. *Зязева Л.К. Предметы воспитания украинцев / Зязева Л.К. // “Мир детства” в традиционной культуре народов СССР. – Ленинград, 1991. – Ч. 1. – С. 24 – 30.*

9. *Кісь О. Жінка в традиційній українській культурі (друга половина XIX – початок XX ст.) / Оксана Кісь. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2008 – 272 с.*

10. *Найден О. Українська народна іграшка. Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості. – К.: АртЕк, 1999. – 256 с.*

11. *Образотворча діяльність дітей: за ідеями Софії Русової / упор. Людмила Синекон. – К.: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 2013. – 112 с. – (Бібліотека “Шкільного світу”).*

12. *Прислів’я, приказки, афоризми. – К.: Велес, 2011. – 176 с. – (Культурна спадщина України).*

13. *Сіркізюк В.В. Основи національного виховання: навч. посібн. для студ. вищих навч. закл. / В.В. Сіркізюк. – Кам’янець-Подільський: Абетка НОВА, 2004. – 304 с.*

14. *Скуратівський В.Т. Берегиня: Худож. оповіді, новели / В.Т. Скуратівський. – К.: Рад. письменник, 1987. – 278 с.*

15. *Скуратівський В.Т. Український народний календар / В.Т. Скуратівський. – К., 2003. – 384 с.*

16. *Стельмахович М. Народна педагогіка / М. Стельмахович. – К.: Радянська школа, 1985. – 312 с.*

Стаття надійшла до редакції 13.06.2016

“Діти повинні жити у світі краси, гри, казки, музики, малюнка, фантазії, творчості”.

Василь Сухомлинський
педагог, публіцист, письменник, поет

